

Lausunto oppivelvollisuuslaista ja eräistä siihen liittyvistä laeista

298/03.00/2020

SivLtk 09.06.2020 § 73

(Valmistelija: palvelualuejohtaja Riku Saksholm)

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt lausuntoa hallitukselle esitettävästä luonnoksesta oppivelvollisuuslaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. Hallituksen esitys liittyy hallitusohjelman kirjauksiin oppivelvollisuusiän korottamisesta 18 ikävuoteen, ohjauksen vahvistamisesta, toisen asteen koulutuksen maksutto- muudesta sekä toisen asteen valmistavien koulutusten ja nivelvaiheen ohjauksen kehittämisestä.

Esityksen tavoitteena on nostaa koulutus- ja osaamistasoa sekä varmistaa jokai- selle mahdollisuus toisen asteen tutkinnon suorittamiseen. Tavoitteena on, että jokainen perusopetuksen päättävä nuori suorittaisi toisen asteen tutkinnon, sillä toisen asteen tutkinnon suorittaminen edistää henkilön työllistymistä ja yhteis- kuntaan osallistumista.

Oppivelvollisella olisi perusopetuksen päättymisen jälkeen hakeutumisvelvolli- suus toisen asteen koulutukseen. Opetuksen ja koulutuksen järjestäjille sekä op- pivelvollisen asuinkunnalle ehdotetaan uusia oppivelvollisen ohjaus ja valvonta- vastuita, joilla vahvistettaisiin alle 18-vuotiaan nuoren saamaa ohjausta ja tukea erityisesti koulutukseen hakeutumisvaiheessa ja mahdollisissa keskeyttämistilan- teissa.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi oppivelvollisuuslaki ja laki tutkintokoulu- tukseen valmentavasta koulutuksesta sekä muutettavaksi näihin uusiin annetta- viin lakeihin liittyen perusopetuslakia, lukiolakia, ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia, vapaasta sivistystyöstä annettua lakia, opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia, valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annettua lakia, opintotukilakia, koulumatkatukilakia, ylioppilastutkinnosta annet- tua lakia sekä eräitä muita lakeja.

Oppivelvollisuuslaki ja siihen liittyvät muut muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.8.2021. Tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annettava laki ja siihen liittyvät muut muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.8.2022.

Lausunto tulee antaa sähköisesti **15.6.2020** mennessä. Lausunnon tulee sisältää Kalajoen kaupungin näkemys esitettyjen uudistusten sisällöstä, laajuudesta ja voimaantulon ajankohdasta. Lausuntoon liittyvä materiaali on saatavilla internet- osoitteesta: <https://minedu.fi/oppivelvollisuus-hanketiedot-ja-asiakirjat>.

Kalajoen kaupungin lausunto:

Kalajoen kaupunki pitää esityksen periaatetta, että jokainen perusopetuksen päättävä nuori suorittaa vähintään toisen asteen koulutuksen tai tutkinnon hyvä- nä ja keskeisenä koulutuspoliittisena tavoitteena. Jokaisella perusopetuksen päättävällä nuorella tulee olla tosiasialliset valmiudet toisen asteen opintoihin jo- ko ammatillisessa koulutuksessa tai lukiokoulutuksessa. Tällä hetkellä näin ei ole, minkä vuoksi pelkkä oppivelvollisuusiän mekaaninen nostaminen ei tuota toivot-

tua tulosta. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää samalla kertaa tehtävää perusopetuksen rakenteiden kehittämistä sekä resurssointia. Jotta jokainen perusopetuksen päättävä nuori suorittaisi toisen asteen tutkinnon tarvitaan myös perusopetuksessa rakenteellisia uudistuksia sekä rahoitustason nostoa tavoitteiden saavuttamiseksi.

Perusopetuksen päättävälle esitetään hakeutumisvelvollisuutta. Tämän perusteella perusopetuksen järjestäjällä olisi velvollisuus ohjata ja valvoa hakeutumista toisen asteen oppilaitoksiin. Lisäksi lakiin esitetään tehostettua opinto-ohjausta niille perusopetuksen oppilaille, jotka tarvitsevat toisen asteen koulutukseen hakeutumiseen lisää tukea.

Perusopetuksen järjestäjän, asuinkunnan sekä toisen asteen koulutuksen järjestäjän ohjaus- ja valvontavastuu rakennettaisiin "saattaen vaihtaan" periaatteella. Kalajoen kaupunki pitää esitettyä uudistusta perusteltuna, sillä se edistää tavoitetta saada kaikki nuoret suorittamaan toisen asteen koulutus. Esitetty uudistus vaikuttaa kuitenkin perusopetuksen opinto-ohjauksen resurssointiin, joka tulisi uudistuksen voimaantullessa täysimääräisesti kompensoida koulutuksen järjestäjille.

Oppivelvollisuuden laajentuessa myös opetuksen järjestäjien velvollisuus antaa maksutonta opetusta laajenee. Opetuksen ohella myös välttämättömien opetusvälineiden, kuten oppikirjojen tulee olla ilmaisia opiskelijoille. Tämä lisää koulutuksen järjestäjien kustannuksia, jotka uudistusta toteutettaessa tulee täysimääräisenä kompensoida koulutuksen järjestäjille. Uudistusta toteutettaessa tulee myös tarkoin määritellä, mitä pidetään välttämättöminä opetusvälineinä. Esimerkiksi lukiokoulutusta ei nykyisellään pysy suorittamaan ilman henkilökohtaista tietokonetta, joten maksuttomuuden tulisi kattaa myös oppimiseen tarvittavat tietotekniset välineet. Uudistus ei tuo kunnille velvollisuutta jatkossakaan järjestää toisen asteen koulutusta eikä uutta valmentavaa koulutusta.

Esityksen mukaan oppivelvolliset olisivat tietyin edellytyksin oikeutettuja myös majoitus- ja matkakorvauksiin, jotka tulisivat koulutuksen järjestäjän maksettaviksi opiskelijan hakemuksen mukaisesti. Nämä kustannukset tulee täysimääräisesti korvata koulutuksen järjestäjille.

Esityksessä säädettäisiin myös koulumatkojen maksuttomuudesta, joka toteutettaisiin muuttamalla koulumatkatukilakia. Koulutuksen järjestäjän vastuulle ei kuitenkaan jäisi vastuuta koulumatkojen järjestämisestä. Esitys on kannatettava mutta saattaa joissain tapauksissa vaikeuttaa hakeutumista toisen asteen koulutukseen.

Oppivelvollisuuslain kaikkine siihen liittyvine muutoksineen on esityksen mukaan tarkoitus tulla voimaan 1.8.2021. Kalajoen kaupunki pitää aikataulua liian tiukkana, sillä kaikkia sen vaikutuksia ei pystytä ottamaan huomioon normaalissa talousarvion valmisteluun tarvittavassa aikataulussa.

Kuntaliitto toteaa omassa lausunnossaan, että uudistuksen toteuttamiseen tarvittavat kustannukset on aliarvioitu. Kustannukset tulee tarkistaa todelliselle tasolle ja uudistuksen aiheuttamat kustannukset tulee korvata täysimääräisesti kunnille. Mikäli uudistuksen toteuttamiseen ei varata riittävää rahoitusta, ei uudistusta tule toteuttaa nykyisessä koronakriisin aiheuttamassa taloustilanteessa lainkaan. Uudistuksella tavoiteltavat sinänsä oikeansuuntaiset koulutukselliset ja

syrjäytymistä ehkäisevät tavoitteet on toteutettavissa myös muunlaisilla toimenpiteillä selvästi pienemmillä kustannuksilla.

Palvelualuejohtaja:

Sivistyslautakunta päättää antaa oheisen lausunnon hallituksen esitysluonnoksesta uudeksi oppivelvollisuuslaiksi.

Hyvinvointipalvelujohtaja:

Sivistyslautakunta hyväksyy palvelualuejohtajan esityksen.

Sivistyslautakunta:

Merkittiin, että palvelualuejohtaja Riku Saksholm osallistui asian käsittelyyn asiantuntijana ja poistui ennen päätöksentekoa.

Hyväksyttiin yksimielisesti.

Asianmukaisesti allekirjoitetusta ja tarkastetusta pöytäkirjasta kirjoitetun otteen oikeaksi todistaa:

Kalajoella 15.6.2020

Anne Roukala
toimistosihteeri

Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu